

Notitie : Quickscan flora en fauna ruimtelijke ontwikkeling Oude Grintweg 59a te Oirschot

Datum : 5 december 2016
Opdrachtgever :
Projectnummer : 211x07272
Opgesteld door : Ineke Kroes
Gecontroleerd :
door

Er zijn plannen om een herinrichting te realiseren op een strook groen aan de noordrand van de bebouwde kom van de plaats Oirschot. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is t/m 31 december 2016 in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Per 1 januari 2017 worden deze twee wetten samen met de Boswet, samengevoegd tot de Wet Natuurbescherming (Wnb), die eveneens gebaseerd is op de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Natuurbeschermingswet/ Wet Natuurbescherming

De Natuurbeschermingswet, en ook de vanaf 1 januari 2017 geldende Wet Natuurbescherming, heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk merkbare significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde natuurmonument) zijn vergunningsplichtig. Dit blijft onveranderd van kracht onder de nieuwe wetgeving.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit het Brabants Natuurnetwerk (voormalig EHS) en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de hernieuwde Verordening Ruimte 2014. Het Brabants Natuurnetwerk is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuwe aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarische natuurbeheer behoren tot het Brabants Natuurnetwerk. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en Faunawet/ Wet Natuurbescherming

De Flora- en Faunawet, en ook de komende Wet Natuurbescherming, heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet, art 1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. Onder de Wet Natuurbescherming blijft de zorgplicht onveranderd van kracht.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet onder de Flora en faunawet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels.

Voor de Wet Natuurbescherming moet vanaf 2017 bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet Natuurbescherming, de door de betreffende provincie gekozen soorten uit het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en met alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Het is per november 2016 nog niet duidelijk hoe de Wet Natuurbescherming omgaat met deze indeling, vooralsnog moet ervan uitgegaan worden, dat deze indeling gehandhaafd blijft.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 5 december 2016 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en faunawet vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van de quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF), de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

De beschrijving van het plangebied omvat de ligging, de huidige situatie en de toekomstige situatie.

Ligging van het plangebied

Het plangebied bevindt zich op een strook groen aan de noordrand van bebouwde kom van de plaats Oirschot. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn X= 149.806, Y= 391.238. Het plangebied is rood omkaderd weergegeven op de luchtfoto (figuur 1) en weergegeven als een rode ster op de topografische kaart (figuur 2).

Huidige situatie

Het plangebied ligt tussen de bebouwing langs de Oude Grintweg (aan de westzijde) en Stapakker (aan de oostzijde). Het plangebied bestaat uit een voormalige tuin, en is nu grotendeels een braakliggend terrein met veel opgaande kruiden (pionierssoorten) en bramen. Er zijn enkele bomen aanwezig binnen het plangebied, waaronder een paar oude notenbomen. Bebouwing binnen het plangebied is aanwezig in de vorm van een schuur. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Zie onderstaande afbeeldingen voor een impressie van het plangebied.

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft de realisatie van enkele woningen binnen het plangebied. Hoe deze woningen precies gesitueerd worden binnen het plangebied is op dit moment nog niet bekend. Wel zal de straat Stapakker naar het westen toe tot binnen het plangebied verlengd worden. Voor de bouw van de woningen en aanleg van de weg zal vegetatie worden weggehaald alsook grondverzet worden gepleegd. Kap van (enkele van de aanwezige) bomen binnen het plangebied is niet uitgesloten. Tevens zal de schuur binnen het plangebied gesloopt worden.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.



Figuur 1: Luchtfoto plangebied (rood omlijnd).



Figuur 2: Topografische kaart plangebied



Figuur 5. De entree van de achtertuin van het adres Oude Grintweg 59a, Oirschot.



Figuur 6. Impressie van de braakliggende tuin



Figuur 7. Hoog opgroeiende pionierssoorten zijn uitgebloeid, de pluimen staan her en der in de tuin. Er staan twee bomen met holtes



Figuur 8. Overzicht van de tuin met vooral veel pionierskruiden en bramen.



Figuur 9. In het noordelijk deel van de tuin staat een boom met een groot takkennest.



Figuur 10. Holte in een van de bomen.



Figuur 11. . Het schuurtje is gesloopt, de restanten liggen nog in de tuin als houtstapel.



Figuur 12. Een hoge conifeer markeert het meest noordelijk deel van het plangebied.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen ligt op 4.6 kilometer afstand. Gezien de afstand tot dit Natura 2000-gebied en de aard van de ontwikkeling zijn significante effecten op voorhand uitgesloten. In de planvorming hoeft derhalve verder geen rekening gehouden te worden met de Natuurbeschermingswet, of de nieuwe Wet Natuurbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten het Brabants Natuurnetwerk, de Groenblauwe Mantel of het attentiegebied ecologische hoofdstructuur. Negatieve effecten op planologisch beschermde gebieden (het Brabants Natuurnetwerk, de Groenblauwe Mantel en het attentiegebied) worden uitgesloten. In de planvorming hoeft verder geen rekening gehouden te worden met planologisch beschermde gebieden.

Toetsing Soortbescherming

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen binnen het plangebied. Vanuit de omgeving zijn er waarnemingen bekend van diverse beschermde soorten vaatplanten, waaronder Steenancier, tongvaren, veldsalie, waterdriblad en wilde marjolein (FFwet tabel 2, Geen aangewezen bescherming Wnb).

Effectenbeoordeling

Het plangebied waar de ingreep plaatsvindt, bestaat uit een tuin waar vermoedelijk de laatste paar jaren geen onderhoud aan is gepleegd, maar die geheel besloten ligt in het stedelijk gebied. In september 2014 is door BRO op dezelfde locatie een quickscan uitgevoerd. De tuin was toen relatief goed onderhouden. In het verleden is deze tuin intensief beheerd. Aan alle kanten zijn hoge hagen, of is bebouwing. De mogelijkheid dat in de laatste twee jaren beschermde wilde soorten op deze locatie zijn komen aanwaaien, wordt, vanwege de beslotenheid van de tuin, redelijkerwijze uitgesloten. Er zijn geen gebouwen of stenige plaatsen op het terrein, wat de aanwezigheid van de tongvaren uitsluit. Er is geen vijver of ander water, waardoor het voorkomen van waterdriblad eveneens wordt uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde vaatplanten wordt redelijkerwijze op voorhand uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen sporen van beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Het voorkomen van eekhoorn en steenmarter (tabel 2 FFwet, Bijlage A Wnb) zijn uit de directe omgeving bekend. In een boom aan de noordkant van het plangebied is een groot takkennest aangetroffen, wat mogelijk dienstdoet als vaste rust- of verblijfplaats van de eekhoorn. Er zijn, in de twee bomen vlakbij het huis, holtes aangetroffen die mogelijk gebruikt kunnen worden door de steenmarter. Ook de houtstapel (fig. 11) is geschikt als verblijfplaats voor steenmarter.

Effectenbeoordeling

Zowel de eekhoorn als de steenmarter maakt gebruik van meerdere vaste rust- en verblijfplaatsen, en beide zijn daarin redelijk flexibel. Binnen de kwetsbare periode mogen deze beschermde grondgebonden zoogdieren echter niet verstoord worden.

Concreet houdt dit voor de eekhoorn in, dat de boom met het eekhoornnest (fig. 9) uitsluitend verwijderd mag worden buiten de kraam- en winterslaapperiode, ofwel tussen half september en eind oktober.

Voor de steenmarter geldt dat werkzaamheden (m.n. verwijderen bomen met holtes) uitsluitend plaats kunnen vinden in de periode augustus-februari, en pas nadat vastgesteld is dat de verblijfplaatsen verlaten zijn.

Indien deze maatregelen in acht worden genomen worden negatieve effecten op zwaarder beschermde soorten grondgebonden zoogdieren hiermee uitgesloten.

Naast deze strenger beschermde grondgebonden zoogdieren, kunnen ook diverse algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 1 zoals o.a. veldmuis en huisspitsmuis van het plangebied gebruik maken. Voor deze soorten geldt een vrijstelling.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of omgeving zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger (tabel 3 FFwet, Bijlage IV HR, Wnb). Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied. Er zijn geen gebouwen binnen het plangebied die mogelijkheden geven als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn wel bomen met holtes, en omringende hagen en er zijn veel hoge kruiden, waar vleermuizen kunnen foerageren.

Effectenbeoordeling

De holtes in de bomen vertonen geen sporen van vleermuizen. De holtes lopen naar beneden, en kunnen inregenen. Ze zijn in die zin niet geschikt voor vleermuizen. Er zijn geen lijnvormige elementen aanwezig, en dus geen vliegroutes. Mogelijk kan er sprake zijn van foerageergebied. Echter, er is in de omgeving ruim voldoende foerageergebied aanwezig. Er is een parkje naast de tuin, en de tuin grenst aan meerdere begroeide achtertuinen. Met de planontwikkeling gaan geen vaste rust- of verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en/of vliegroute verloren. Negatieve effecten voor vleermuizen worden redelijkerwijze uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en nabij het plangebied enkele vogelsoorten waargenomen waaronder enkele roodborstjes. Binnen het plangebied biedt de begroeiing geschikte nestlocaties voor broedvogels. Er zijn tijdens het veldbezoek echter geen nesten van broedvogels aangetroffen.

Waarnemingen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (waarvan ook het leefgebied/de functionele leefomgeving beschermd is) zoals slechtvalk, havik, roek, huismus en gierzwaluw zijn be-

kend nabij het plangebied. Nestlocaties van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals (grote) takkennesten waar roofvogels en roek in kunnen broeden of nestlocaties van huismus of gier-zwaluw zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen binnen het plangebied, met uitzondering van het takkennest in de boom op fig. 9.

Effectenbeoordeling

Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, met name voor roofvogels. Het ligt te dicht in het stedelijk gebied. Het takkennest is om die reden ook niet geschikt als nest voor roofvogels. Er verdwijnt door deze ingreep geen essentieel leefgebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De gunstige staat van instandhouding van deze vogelsoorten komt door de ingreep niet in gevaar. Met de planontwikkeling gaat geen leefgebied verloren van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Negatieve effecten voor vogels met jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten.

Door werkzaamheden in de directe omgeving van begroeiing en bomen kan verstoring van broedende vogels plaatsvinden. Door werkzaamheden hier buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, wordt de kans op negatieve effecten geminimaliseerd. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door voor aanvang van werkzaamheden te inspecteren op aanwezige bewoonde nesten, legsels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, wordt de kans op negatieve effecten voor vogels sterk verminderd.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is er geen oppervlaktewater aanwezig. Negatieve effecten voor vissen en voortplantingsplaatsen van amfibieën zijn op voorhand uitgesloten. Vanuit de omgeving zijn ook geen waarnemingen bekend van beschermde vissen of amfibieën. Het is echter niet geheel uitgesloten dat een zwervend exemplaar van een algemene amfibieënsoort als gewone pad (tabel 1) binnen het plangebied voorkomt. Negatieve effecten op zowel algemeen en zwaarder beschermde soorten amfibieën worden op voorhand uitgesloten.

In de omgeving is de strenge beschermde hazelworm (tabel 3 FFwet, Bijlage A Wnb) bekend. Binnen het plangebied is echter geen geschikt leefgebied voor de hazelworm of andere beschermde reptielen aanwezig, door de afwezigheid van bos- en heidegebieden, struwelen of houtwallen met geschikte plaatsen om te zonnen. Negatieve effecten voor reptielen zijn redelijkerwijze uitgesloten.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelde diersoorten. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop voor beschermde ongewervelde diersoorten vanwege het ontbreken van geschikte waardplanten. Negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten zijn daarmee op voorhand uitgesloten.

Conclusie en aanbevelingen

- De boom met het eekhoornnest (fig. 9) mag uitsluitend verwijderd worden buiten de kraam- en winterslaapperiode, ofwel tussen half september en eind oktober.
- Voor de mogelijk aanwezige steenmarter geldt dat werkzaamheden (m.n. verwijderen bomen met holtes) uitsluitend plaats kunnen vinden in de periode augustus-februari, en pas nadat vastgesteld is dat de verblijfplaatsen verlaten zijn.

- Diverse algemeen beschermde soortgroepen, zoals grondgebonden zoogdieren (b.v. huisspitsmuis, veldmuis etc.) en amfibieën (b.v. gewone pad, middelste groene kikker etc.) kunnen van het plangebied gebruik maken. Voor de genoemde soorten van FFwet, tabel 1 en Wnb Bijlage A met provinciale vrijstelling, geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet en een provinciale vrijstelling Wnb, bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor geldt echter wel de algemene zorgplicht.
- Binnen het plangebied zijn enkele broedende vogels te verwachten in de aanwezige bomen, en overige begroeiing. Door werkzaamheden buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, wordt de kans op negatieve effecten geminimaliseerd. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door voor aanvang van werkzaamheden te inspecteren op aanwezige bewoonde nesten, legsels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, wordt de kans op negatieve effecten voor vogels sterk verminderd.
- Binnen het plangebied zijn geen zwaardere beschermde soorten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vissen, reptielen, amfibieën en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Voor vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën en ongewervelden zijn er geen specifieke maatregelen nodig.